Hiadlovčan

Hiadeľ v roku 2019 Informačná ročenka

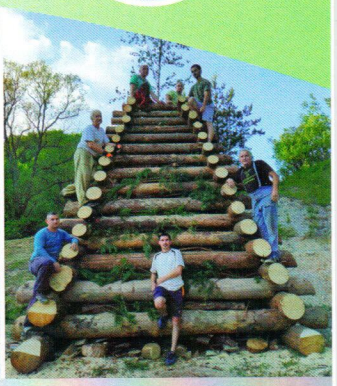

ÚVODNÍK

Vážení spoluobčania, ako každý rok, tak aj tento, mi na úvod dovoľte zaželať Vám šťastie, zdravie, lásku, radosť, rodinnú pohodu a pracovné úspechy.

Zároveň mi dovoľte vysloviť malé prianie. Prianie o vyššej spolupatričnosti, angažovanosti, ohľaduplnosti a spoluzodpovednosti všetkých nás - obyvateľov obce. Nás, ktorí v rámci života a diania v našej obci prispievame k jej rozvoju a progresu. Nás, ktorým by malo záležať na tom, že Hiadeľ je príjemným a pokojným miestom pre život.

V poslednom čase si všímam jednu vec. Akoby poniektorí z nás nemali vzťah k hodnotám, veciam, majetku, ľudskej práci a snahe vedenia obce robiť zmeny v obci k lepšiemu. Akosi sme si zvykli, že všetko ide hladko, samo a niektorí myslíme len na to svoje a cudzie, resp. obecné nás nezaujíma. Chápem, že život sám o sebe nie je ľahký, prináša sám veľa prekvapení, radostí, ale aj strastí. No skúsme sa pozerať aj na veci naokolo nás. V obci. Je to naše spoločné. Naše prostredie, naša obec, v ktorej žijeme, bývame a tvoríme hodnoty. Vidím, že niekto hodí odpad na zem, slušne ho upozorním, že na to sú koše. Vidím, že niekto kazí alebo poškodzuje obecný majetok, slušne mu vysvetlím, že ani jemu doma by sa nepáčilo, keby som u neho urobil to isté. Všimnem si, že v kontajneroch je niečo, čo tam nemá byť, skúsim dotyčnému na ulici vysvetliť, čo kde patrí. Všimnem si, že niekto jedným nerozloženým kartónom zaplní kontajner, ktorý má byť pre celú ulicu, snažím sa vysvetliť susedom, že kartón treba pred vhodením rozrezať a zmenšiť jeho objem.

Skúsme byť viacej všímaví, viac vysvetľujme deťom a mládeži, buďme im príkladom, buďme zodpovednejší. A ak sa už niečo nedá vyriešiť dobrým slovom, bohužiaľ, musíme začať byť aj prísnejší a razantnejší…

Uvedomme si, že všetko, čo sa v obci vybudovalo alebo systematicky zaviedlo a funguje, sa nerodilo ľahko. Za veľa vecami je niekoľkoročné úsilie a snaha o to, aby sa nám v obci spoločne žilo lepšie. Myslím, si že aj Vás poteší, že máte možnosť využívať zhodnotený alebo novovybudovaný majetok obce. Že vôbec je v obci takáto možnosť alebo že obec to má k dispozícii. Že viete, že je to tu a je to pre Vás. Veľmi ma poteší, ak sa nad týmito slovami spoločne aspoň trochu zamyslíme a niečo si z nich pre seba vezmeme. A verte, že každá pozitívna drobnosť od Vás sa premietne do nášho vyššieho úsilia urobiť o to viac niečo pre Vás.

Ondrej Snopko
starosta obce Hiadeľ

S finančnou podporou OZ Hiadlovčan a O. Snopko. Autori a spoluautori príspevkov: O. Snopko, Mgr. Z. Zvarová, Mgr. I. Šimičková, Bc. A. Fudorová, L. Milanová, Mgr. M. Šagát. Foto: O. Snopko, ZŠ s MŠ Hiadeľ, Mgr. M. Palágyiová, Mgr. V. Kútiková, Ing. M. Blaškovič. Grafická úprava: ABC Media. Náklad: 220 výtlačkov. Distribúcia bezplatne.

ZOPÁR ZAUJÍMAVOSTÍ A ŠTATISTÍK O HIADLI ZA ROK 2019:

nadmorská výška obce: **490 m n.m.**
celková výmera chotára obce: **1656 ha**

K 31. 12. 2019 mala obec:

celkový počet obyvateľov: **518**
počet obyvateľov nad 62 rokov: **111**
počet obyvateľov do 15 rokov: **85**
počet žien: **275**
počet mužov: **243**
počet dlhodobo nezamestnaných: **5**
počet domov: **218** (počet budov s prideleným súp. č.: **232**)

Počas roka 2019 bolo:

počet narodených detí: **7**
počet úmrtí: **5**
počet uzatvorených manželstiev: **5**
počet prisťahovaných do obce: **10**
počet odsťahovaných z obce: **5**

Financie v skratke:

stav na obecnom účte k 31. 12. 2019: **5.494,79 €**
úverové zaťaženie obce k 31. 12. 2018: **24.500 €**

príjmy obce v roku 2019
(vrátane príjmov na chod ZŠ s MŠ Hiadeľ a SZUŠ Hiadeľ): **577.312,59 €**
výdaje obce
(vrátane výdajov obce na chod ZŠ s MŠ Hiadeľ a SZUŠ Hiadeľ): **573.620,93 €**
(z toho na prevádzku ZŠ s MŠ: **101.149.35 €** a SZUŠ Hiadeľ: **212.566,44 €**):

počet stavebných konaní v obci za rok 2019: **14**
z toho
územné rozhodnutia: **0**
stavebné povolenia: **5**
kolaudačné rozhodnutia: **0**
rozhodnutia o odstránení stavby: **1**
ohlásenia drobných stavieb a stavebných úprav: **7**
iné (prekopávky, OÚŽP, predĺženie rozhodnutia, atď.): **1**

Počet vybavenej agendy v rámci odoslanej/prijatej pošty za rok 2019: **584**

Počet vydaných obedov v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ za rok 2019: **5705**
všetkým stravníkom (deti, zamestnanci ZŠ s MŠ+OcÚ, obyvatelia, iní): **5246**
a z toho stravníkom mimo ZŠ s MŠ (OcÚ, obyvatelia, iní): **459**

NAŠI NAJMENŠÍ A NAJMLADŠÍ OBYVATELIA A JUBILANTI V ROKU 2019

Obec Hiadeľ pre všetkých jubilantov aj našich najmenších pripravila krátky kultúrno-spoločenský program s občerstvením a obdarila ich malou pozornosťou. Všetkým jubilantom aj našim najmenším vrátane ich rodičov srdečne gratulujeme a prajeme veľa zdravia, šťastia a rodinnej pohody.

Zároveň peknou myšlienkou spomíname na tých, ktorí nás v roku 2019 opustili.

Jubilanti

95 rokov

Wneková Elena *(august)*

85 rokov

Jančíková Mária *(marec)*
Lipová Mária *(august)*

80 rokov

Balíková Angela *(marec)*
Drmajová Alžbeta *(október)*
Golian Jozef *(november)*

75 rokov

Brnová Mária *(február)*
Chomičová Anna *(máj)*
Kútiková Mária *(august)*

70 rokov

Laco Ivan *(január)*
Fúdor František *(apríl)*
Brna Ján *(júl)*
Sedliak Stanislav *(júl)*
Fúdorová Hedviga *(september)*
Žigmundová Ľudmila *(október)*

65 rokov

Fúdor Marián *(marec)*
Nováková Viera *(marec)*
Miková Oľga *(apríl)*
Sedliak Jozef *(apríl)*
Milan Peter *(jún)*
Sláviková Zuzana *(jún)*
Herkelová Eva *(júl)*
Filipková Magdaléna *(júl)*

Naši najmenší a najmladší

Simpson Liana Jane *(marec)*
Vereš Tomáš *(jún)*
Huťková Zoja *(jún)*
Bošková Lýdia *(august)*
Messerschmidtová Timea *(október)*
Bella Samuel *(november)*
Havíř Viktor *(december)*

Opustili nás. S úctou spomíname.

Jakubovie Ján *(68)*
Kadera Peter *(61)*
Zaťková Anna *(83)*
Štefanovie Stanislav *(56)*
Fudorová Andrea Mgr. *(46)*

ROK 2019 V OBCI NA FOTKÁCH

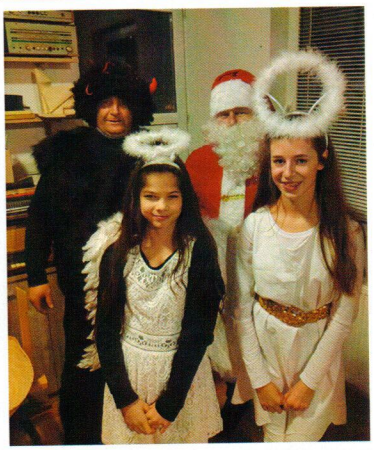

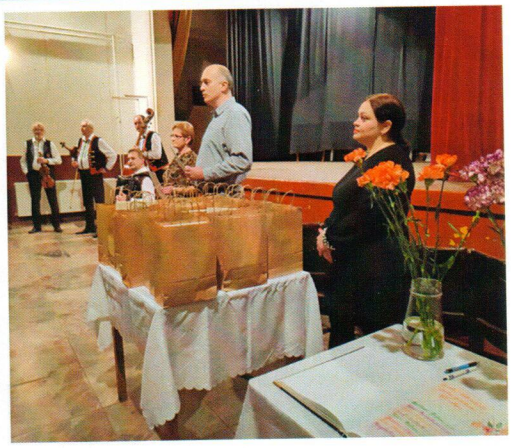

UDIALO SA V OBCI V ROKU 2019

V skratke priblížime významné aktivity pod hlavičkou obce, starostu, komisií obecného zastupiteľstva, spolkov a organizácií fungujúcich v obci a taktiež aj aktivity Občianskeho združenia Hiadlovčan, ktoré sa udiali alebo realizovali v obci počas roka 2019. Ak sa na niekoho, alebo niečo zabudlo, vopred sa ospravedlňujem.

Dňa 6. 1. sa v jednom rodinnom dome v obci vznietili v komíne sadze, pričom teleso komína vo vnútri začalo horieť. Aj keď sa jednalo o menší požiar, ktorý bezprostredne neohrozoval zdravie a život obyvateľov, boli okrem dobrovoľných hasičov z Hiadla privolaní aj hasiči z OR HaZZ v BB. Horiace sadze v komíne spôsobili zohriatie vonkajška dvierok komína na teplotu vyššiu ako 400° C. Tlejúce sadze boli pod dohľadom až do vyhasnutia v nasledujúcom dni.

8. 1. sa v zasadačke Obecného úradu v Hiadli konalo stretnutie s verejnosťou k tvorbe „Komunitného plánu sociálnych služieb obce Hiadeľ na roky 2019 - 2023", na ktorom sa okrem starostu a niektorých poslancov OcZ zúčastnili členky sociálno-zdravotnej komisie, zamestnanci obecného úradu, zástupcovia jednotlivých zložiek, ktoré v obci pôsobia (DHZ, ZO SZPB, TJ Partizán) a obyvatelia obce. Celé stretnutie facilitovala PhDr. Ing. Ivana Kružliaková, PhD., ktorá dokument spracovala do finálnej podoby.

V januári pri mínusových teplotách sa partia dobrovoľníkov podujala pripraviť v areáli antukového ihriska pri ZŠ s MŠ ľadové klzisko pre deti, mládež a ďalšiu verejnosť.

Dňa 6. 2. sa konal v miestnom Kultúrnom dome Ples rodákov. Vstupné bolo 25,- Eur a o super zábavu a skvelú atmosféru pre 46 hostí sa postarala hudobná skupina „Kapela Paradox".

2. 3. sa v obci fašiangovalo. Fašiangový sprievod za účasti viacerých obyvateľov, členov DHZ a hudby od Emila Lipu st. aj ml. s ďalším hudobníkom prebiehal až do popoludňajších hodín. Popoludní sa v miestnom kultúrnom dome uskutočnil detský karneval a diskozábava.

Vďaka aktivite poslankyne Mgr. Šimičkovej, členom DHZ, folkloristom z Priechoda, rodiny Lipovej a ďalším dobrovoľníkom sa v roku 2019 podarilo v obci obnoviť zvyk pochovávania basy. Bolo to 5. marca. V tento deň sme ju v sále kultúrneho domu v Hiadli „so zármutkom" pochovali... Táto tradícia prilákala do miestneho kultúrneho domu niekoľko desiatok obyvateľov.

7. 3. sa v obci čistili zanesené úseky dažďovej kanalizácie v rámci celej obce. Práce museli prebiehať špeciálnym mechanizmom (kombinácia tlakovej trysky a vysávača) od spoločnosti Veolia. Štrk a nánosy naplavenín v kombinácii s mastnotou urobili svoje a v niektorých úsekoch dalo čistenie stroju riadne zabrať.

Dňa 23. 3. zorganizoval „keltský kmeň Fuaráin" v spolupráci s ďalšími dobrovoľníkmi akciu „Keltský telegraf 2019".

2. 4. sa v Žiline v hoteli Holiday Inn uskutočnilo odovzdávanie cien zaslúžilým členom DPO v rámci celej SR. Máme tú česť, že sa jedno ocenenie dostalo aj do našej obce - Petrovi Kondelčíkovi.

7. 4. sa za pomoci príslušníkov DHZ a starostu obce uskutočnili preventívne protipožiarne

Hiadeľ 2019

kontroly v rodinných domoch v našej obci. V domácnostiach sa vyskytovali najmä tieto závady ohrozujúce protipožiarnu bezpečnosť: drevené hrady a drevené konštrukcie v tesnej blízkosti komínov, netesné a koróziou poškodené komínové dvierka a dymovody, poopieraný horľavý materiál popri dymovode a spotrebičoch a ďalšie iné drobné závady, na ktoré boli obyvatelia upozornení. Zároveň sme obyvateľov vyzvali na odstránenie závad z dôvodu, že ich závady môžu v konečnom dôsledku privodiť nešťastie aj susedom a obyvateľom v okolí.

11. 4. sme si vďaka našej škole a škôlke pripomenuli „Deň narcisov".

V prebehu mesiaca apríl sme museli viackrát riešiť prípady znečistenia miestneho potoka vnútornosťami z domácich zvierat. Pár podnetov sme riešili aj za pomoci privolanej hliadky polície. Bolo to najmä z odôvodnenej obavy niektorých obyvateľov, že tieto vnútornosti lákajú divé zvery a aj vďaka takýmto „návnadám" sa tieto divé zvery zbytočne učia chodiť bližšie k ľudským príbytkom. Aj napriek tomu, že sme vďaka viacerým indíciám a svedkom vypátrali o koho ide, z dôvodu, že vinník zapieral a nebolo možné mu tento skutok dokázať, zostal tento vinník nepotrestaný.

11. 5. sme boli pozvaní predstaviteľmi obce Slovenská Ľupča na odprezentovanie obce a najmä Hiadlovského Krumplovníka na Turíčny jarmok. S čiastočným osadenstvom, ktoré každoročne pomáha pri pečení krumplovníkov v septembri v Hiadli, sme sa zhostili situácie a prišli sme podporiť gazdovský dvor v rámci jarmoku. Dlhé rady na krumplovník hovorili samé za seba. V rámci gazdovského dvora sme tvorili pár spoločne so stánkom farmy Lipa, a teda aj takto spoločne sme odprezentovali našu obec v najlepšom svetle.

Od 18. 5. majú všetci obyvatelia a návštevníci obce možnosť navštevovať detské ihrisko „Za Hrbčokom", kde si môžu spoločne oddýchnuť.

26. 5. sa opäť naše dievčatá z DHZ v rámci územnej súťaže hry Plameň umiestnili na prvom mieste.

V priebehu mesiaca máj bolo v obci na viacerých miestach a v tesnej blízkosti ľudských obydlí videných niekoľko medveďov. Situácia bola o to vážnejšia, že sa nejednalo o jedného medveďa, ale o min. 5 - 8 rôznych jedincov v rámci celého chotára.

Súťaže v zručnosti, lezecká stena, lanovka, hasičská plošina, skákací hrad a mnoho ďalšieho. Aj o tom bol 29. jún - Deň pre deti, ktorý spoločne s obcou, DHZ a miestnou ZŠ s MŠ pomáhali spoluorganizovať aj niektorí členovia futbalového oddielu a dobrovoľníci z obce. Večer sme zavŕšili zapálením Jánskej vatry, ktorý pokračoval do neskorej noci posedením pri tanci a hudbe od DJ Nea.

V druhej polovici júna dostala obec do daru od OR HaZZ v Banskej Bystrici nákladné auto - Tatra 148-S3 valník.

22. 6. sa viacerí z našej obce zúčastnili podujatia na Kališti - Stretnutie generácií.

V dňoch 17. - 19. 7. sa uskutočnila akcia Putovanie na Keltské hradisko s položením základného kameňa budúceho Keltského archeoparku, ktorý by mala skupina nadšencov (nie žiadnej sekty, ako si niekto myslí) v nasledovných rokoch vybudovať v lokalite „Potôčok" v Hiadli. Akcia sa uskutočnila aj napriek nesúhlasu niektorých predstaviteľov RKC

Hiadli 2019

a kresťanských aktivistov z okolia našej obce. Napriek ich nesúhlasu a neopodstatnenej obave z uplatňovania pohanských zvykov, nemala táto akcia vôbec žiadny duchovný význam! Šlo najmä o ukážku histórie a priblíženie si života Keltov, ktorí územie našej obce obývali viac ako tritisíc rokov pred nami. V rámci zachovania dobrých vzťahov boli niektoré časti programu zrušené, resp. upravené tak, aby zbytočne nevznikali spory. Akcia mimochodom prilákala viacero návštevníkov, medzi nimi aj archeológov a historikov, ktorí budú nápomocní pri realizácii tohto projektu v našej obci.

Počas júna - októbra sme spoločne s mládežníkmi, zamestnancami obce, dobrovoľníkmi a miestnou ZO SZPB Hiadeľ zorganizovali viacero brigád na úpravu a vyčistenie okolia pamätníka „Pod Javorím" a pri miestnom prameni minerálnej vody - Hiadlovskej Kyslej.

Deti strávili v lete pár dní zo svojich letných prázdnin v týždennom tábore pod záštitou eRka, ktorý finančne podporila aj naša obec.

Obec Hiadeľ bola spomenutá v roku 2019 v médiách sedemkrát. Trikrát v príspevkoch týždenníka MY SME, dvakrát v týždenníku PLUS 7 DNÍ a dvakrát na internetovom portáli bystrica24dnes.

V deň konania štrnásteho ročníka Hiadlovského Krumplovníka opäť vyšlo počasie, no bolo dosť chladno. Ukázalo sa, že rozhodnutie spred minulého roka ohľadom zastavenia premávky na komunikácii III/2427 a následného odkláňania áut s návštevníkmi na miestne futbalové ihrisko bolo dobrým riešením. Komunikácia sa aspoň čiastočne odľahčila a nevznikali nepríjemné kolízne dopravné situácie, ktoré mali problém veľakrát vyriešiť aj skúsení členovia DHZ. Obec aj v tomto roku zabezpečila od futbalového ihriska ku kultúrnemu domu a späť kyvadlovú dopravu mikrobusom.
O program sa postarali deti zo ZŠ s MŠ Hiadeľ, FS Drienka, FS Priechoďan a večernú náladu zavŕšil Igor Kmeťo mladší s kapelou a Juraj Hnilica s kapelou Galantný jeleň. Popri hlavnom programe bol pre deti pripravený skákací hrad, maľovanie ruky hennou a maľovanie na tvár, detský kútik s legom a pre mládež a dopelých súťaže v zručnosti, sile a obratnosti, ktoré súvisia s pečením krumplovníka.
V roku 2019 sme museli prvýkrát pristúpiť k neorganizovaniu večernej disko zábavy. Z roka na rok bývala situácia v oblasti zabezpečenia poriadku, kľudu, pokoja a organizovanosti návštevníkov horšia. Bohužiaľ, pokiaľ sa ľudia nenaučia k sebe správať (aj podgurážení) ako ľudia a nebudeme sa vedieť normálne zabávať bez zbytočných roztržiek a malicherných konfliktov, disko zábava v Hiadli bývať nebude. A ak áno, tak minimálne za účasti minimálne 6 - 8 príslušníkov služieb ostrahy. A to je aj o vyšších nákladoch na organizačno-technické zabezpečenie. Bezpečnosť a ľudský život sú aspoň u mňa na prvých miestach v rebríčku hodnôt. Zábava (obzvlášť tá nekontrolovateľná pod vplyvom alkoholu a možno aj drog) je až ďaleko za nimi...

V septembri prebiehala v rámci portálu bystrica.dnes24.sk hlasovacia anketa o najkrajšiu obec v rámci okresu Banská Bystrica. Obec Hiadeľ skončila na štvrtom mieste - 6,8% hlasov. Prvé skončili Selce (16,2%), následne sa umiestnila Ľubietová (9,8%) a Brusno (6,9%). Za obcou Hiadeľ skončila na piatom mieste Slovenská Ľupča (6,5%).

Počas októbra sme v obci dokončili administráciu a fotodokumentáciu hrobových miest na miestnom cintoríne. Počas tohto procesu sme doriešili viacero chýbajúcich nájomných vzťahov k hrobovým miestam, snažili sme sa doriešiť aj určité nezrovnalosti s existujúcimi nájomcami, ktoré sa týkali najmä drobných opráv chýb, presného určenia hrobových miest na

mape pasportizácie. Vďaka tomuto kroku a následnému správnemu pokračovaniu v určovaní a evidencii ďalších hrobových miest máme opäť ďalšiu agendu, ktorá je správne spracovaná pre naše budúce generácie.

26. 10. prebiehalo na dolnom konci obce meranie rýchlosti automobilov príslušníkmi PZ SR.

8. 11. sme pre našich dôchodcov a jubilantov pripravili kultúrno-spoločenské posedenie, na ktorom sme jubilantom odovzdali od obce drobnú pozornosť. Pre účastníkov sme pripravili večeru, dobroty a skvelú muziku, ktorá sa postarala o zábavu až do neskorých večerných hodín.

6. 12. v podvečerných hodinách prišlo do našej obce ako predzvesť Mikuláša krásne prekvapenie. „Wrangleristi" zo spolku v Slovenskej Ľupči nám pripravili spanilú jazdu obcou vianočne ozdobenými a vysvietenými Jeepmi a potešili tak všetkých obyvateľov k predvianočnej nálade.

OZ Hiadlovčan v spolupráci so ZŠ s MŠ a obcou pripravili pre deti akciu Mikuláš 2019, súčasťou ktorej boli aj vianočné trhy a predaj vianočného punču.

10. 12. sa pred KD osadil vianočný stromček spoločne s vianočným osvetlením a miniatúrou Betlehému pred miestnym kostolom.

Dňa 24.12. si boli futbalisti po niekoľkýkrát za sebou uctiť tradíciu a zahrať si na Štedrý deň vianočný futbal.

V dňoch 25. - 26.12. niekto na futbalovom ihrisku odcudzil 2 ks akumulátorov zo skrinky z hasičskej plošiny. Krádež bola nahlásená polícii, pričom boli privolaní aj príslušníci kriminálnej polície. Potešujúce je, že zlodeja sa podarilo vypátrať. Tento „ľudský odpad" z neďalekej obce však už stihol akumulátory niekomu predať a aj napriek jeho priznaniu a nezradeniu, komu ich predal, si škodu za akumulátory musí obec riešiť v občiansko-súdnom konaní na súde. A keďže tento „ľudský odpad" v koži človeka nič nevlastní, už vopred všetci vieme, ako to celé dopadne...

Hiadeľ 2019

ROK 2019 V OBCI NA FOTKÁCH

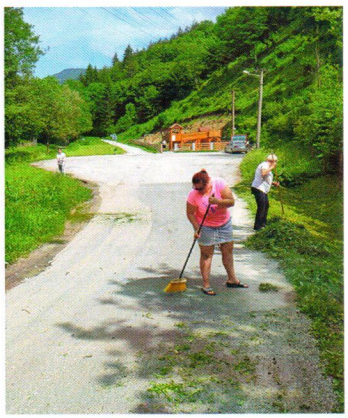

INVESTIČNÉ A ĎALŠIE FINANČNE VÝZNAMNÉ AKTIVITY V OBCI V ROKU 2019

Asfaltovanie a oprava lesnej komunikácie „Zvlače“ - „Pamätník Podjavorie“

Lesy SR dokončili práce na asfaltovaní a oprave komunikácie v časti „Zvlače“ až po „Pamätník Podjavorie“. Celú akciu vo výške viac ako 200.000,- Eur financovali Lesy SR z vlastných zdrojov. V rámci tejto investície sa kompletne zrekonštruovali aj 2 priepusty popod komunikáciu. Prvý hneď na začiatku asfaltovania na „Zvlačoch“ a druhý pod minerálnym prameňom. Zrekonštruovaná komunikácia už teraz láka cyklistov zo širokého okolia.

Osadenie herných prvkov na detskom ihrisku „Za Hrbčokom“ + ďalšie terénne úpravy

Začiatkom mája sme na detskom ihrisku v rámci oddychovej zóny „Za Hrbčokom“ umiestnili 8 nových herných a cvičebných prvkov pre deti a mládež: dve pružinové a jednu kladinovú hojdačku, retiazkovú dvojhojdačku, kolotoč, lezeckú pyramídu a cvičebnú posilňovaciu zostavu. Ďalej sme z konca ihriska vyviezli niekoľko nákladných áut zosypanej zeminy a kameniva, priestor sme následne zrovnali a splanírovali a je tak pripravený na umiestnenie ďalších herných a cvičebných prvkov podľa finančných možností obce a požiadaviek spoluobčanov. Finančný objem za dodávku hracích prvkov a všetkých s tým súvisiacich prác bol viac ako 10.000 Eur.

Betonáž a budovanie odstavných, parkovacích a iných plôch

V rámci obce sme na viacerých miestach vybudovali a vybetónovali odstavné plochy slúžiace buď ako priestor pre kontajnerové stojiská, resp. ako parkovacie plochy. V obci sme v roku 2019 v rámci jedného zisťovania napočítali takmer 200 áut. Týmto krokom sme sa za obec snažili zmierniť deficit odstavných plôch na viacerých miestach v obci, kde to bolo fyzicky možné. Niekde sa tak stalo aj za pomoci obyvateľov, čo si veľmi cením. V ďalšom sme sa snažili vyjsť v ústrety obyvateľom, ktorí chcú využívať chodníky a vadilo im parkovanie autami na chodníkoch, ktoré sú určené pre peších. V rámci spracovania geometrických plánov sa zapísali úseky do mapy katastra s tým, že by už takmer v celej obci malo byť jasné, čo je chodník a čo je komunikácia.

Charakter zástavby nezmeníme. Ten je, bohužiaľ, daný už od začiatku storočia, kedy doprava v obci nebola taká masívna, ako je dnes. Aj preto sa budeme snažiť v uvedených činnostiach pokračovať aj v budúcnosti podľa možností obce.

Výmena 1 ks kotla na drevo za peletovací kotol v sústave vykurovania na obecnom úrade

V rámci diverzifikácie rizík súvisiacich s bezpečnou, plynulou a bezproblémovou prevádzkou vykurovania obecnej budovy, a tým i zabezpečenia komfortu pre nájomníkov a obecný úrad, sme pristúpili k investičnej aktivite - výmene jedného ks kotla na kusové drevo za kotol na peletky. Týmto sme zaistili výrobu tepla z dvoch rôznych zdrojov, a to podľa potrieb a možností obecného úradu. Najmä po predošlých problémoch s obsluhou a chodom kotolne sa po tejto investícii nevyžaduje až tak častá návšteva obsluhy kotolne - kuriča, čím dochádza k reálnej úspore na mzdových nákladoch. Hlavne cez víkendy a vo sviatok, keďže kotol na pelety je plne automatický. Zároveň si obec má možnosť vybrať typ paliva, ktoré je aktuálne za výhodnejšiu obstarávaciu cenu k dispozícii a lepšie sa tak zabezpečiť na vykurovaciu sezónu. Investícia stála 13.000,- Eur.

Kontajnerové stojiská – doplnenie

Počas roka 2019 sme v obci doplnili 2 kontajnerové stojiská o ďalších 5 ks kontajnerov.

Kontajnerové stojiská sa tak okrem už zabehnutých miest nachádzajú aj:
Pred otočkou - „Za Hrbčokom" - □ □ □ a pri RD súp. č. 197 - □ □
V budovaní ďalších stojísk a doplnení kontajnerov na už existujúcich kontajnerových stojiskách budeme aj v roku 2020 pokračovať.

Revitalizácia okolia + altánok pod minerálnym prameňom Hiadeľská Kyslá

Počas jarných, letných a jesenných mesiacov sme pokračovali v revitalizácii prameňa. V priestore medzi altánkami sme odstránili veľké skaly, splanírovali sme ho a následne vysiali trávu. Zároveň sme zrovnali, dosypali a následne finálne upravili vstup k menšiemu altánku, kde sa naberá voda. Vo veľkom altánku sme osadili ochranný rám, do ktorého po zabetónovaní vložíme dve oceľové platne, ktoré budú zakrývať hlavný prameň. Práce je tam stále dosť. A my aj v budúcom roku budeme v revitalizácii pokračovať.

Realizácia ďalších geometrických plánov spojených s vysporadúvaním pozemkov Pomoc obyvateľom pri vysporadúvaní pozemkov

Aj v roku 2019 sme pokračovali v krokoch súvisiacich s vysporiadaním pozemkov. Spracovali sa ďalšie geometrické plány, z ktorých väčšina je zapísaná v katastrálnej mape a z ktorých sú niektoré potrebné k prevodu pôdy od Slovenského pozemkového fondu do vlastníctva obce.
V rámci pomoci pri vysporiadaní pozemkov a zápise stavieb do katastra nehnuteľností sme aj v roku 2019 vyšli v ústrety viacerým obyvateľom, ktorí prejavili svoj zámer vysporiadať si nehnuteľnosti a požiadali obec o súčinnosť a pomoc.

Budovanie optickej siete a free wifi bodov na verejných miestach v obci

V roku 2019 sa spoločnosť FOSTNET pustila do budovania optickej siete v obci. Táto akcia je hradená z vlastných zdrojov spoločnosti FOSTNET. Zároveň obci pomáha aj s budovaním desiatich free wifi prístupových bodov. Budovanie wifi bodov je hradené z prostredkov Úradu podpredsedu vlády pre informatizáciu. Obec má na túto aktivitu schválených 14.250,- Eur + 5% dofinancovanie. Udržateľnosť projektu musí byť min. 5 rokov. Počas tejto doby bude na týchto desiatich miestach voľne dostupný internet, ktorého mesačné náklady bude znášať FOSTNET.
To by sme však neboli „my", aby sme nezačali špekulovať... Niektorí už stihli vymyslieť a vyjadrili sa, že sa od FOSTNETU odpoja, lebo však na čo platiť, keď budú mať internet zadarmo... OMYL! Tento internet je pre širokú verejnosť na bežné, resp. občasné používanie, napr. počas státia na autobusovej zastávke, na detskom ihrisku, pri obecnom úrade, na prechádzke v obci, atď. Nie na sťahovanie filmov, videí, hudby, porna a pod. Naozaj to nie je v našich možnostiach, ani ľudských a ani finančných, aby bol internet pre každého zadarmo. Na záver len dodám, že aj FOSTNET sa proti špekulantom bude brániť. :-)

Prekrytie bunkoviska na futbalovom ihrisku

V priebehu roka 2019 sa nad bunkoviskom na futbalovom ihrisku realizovalo kompletné prestrešenie, a to tak, aby bol vrch bunkoviska spoločne s bunkou sociálnych zariadení chránený pred poveternostnými vplyvmi a do buniek nezačalo v budúcnosti zatekať. Prestrešenie je vysunuté smerom dopredu k vchodu na ihrisko, čím vznikol chránený priestor, ktorý bol zhutnený, ohraničený obrubníkmi a následne vydláždený zámkovou dlažbou. Tento veľký priestor by mal v prípade nepriaznivého počasia (dážď, príp. prudké slnko) návštevníkom počas akcií, súťaží, zápasov atď., poskytnúť dostatočné útočisko. Táto investícia stála 17.000,- Eur.

Rekonštrukcia vnútorného priestoru detskej spálne v MŠ, výmena osvetlenia v herni MŠ, opravy a výmena čerpadiel v kotolni ZŠ s MŠ

Po dlhodobých problémoch s vlhkosťou a plesňou v miestnosti detskej spálne v MŠ sme sa

rozhodli počas letných prázdnin túto miestnosť zrenovovať. Renovácia sa týkala odstránenia drevených obkladov, následného zoškrabania pôvodných náterov a omietok, kompletných nových stierok a maľovky v celej miestnosti. Vymenili sa pôvodné hliníkové elektrické svetelné a zásuvkové rozvody za nové rozvody z medi, ďalej sme vymenili zásuvky, vypínače a LED osvetlenie. Projekt, v rámci ktorého sme budovali v roku 2012 nové kotolne, nepočítal s výmenou radiátorov v budove ZŠ s MŠ. Riešil len ich vyregulovanie. Tieto radiátory sa ani nedajú odvzdušniť a keďže viackrát boli hlásené zo strany vedenia ZŠ s MŠ problémy s vykúrením a udržaním teploty v tejto zadnej miestnosti, vymenili sme 4 ks starých liatinových radiátorov za nové - panelové s drobnými úpravami rozvodov kúrenia. Popritom sme museli vykonať aj menšiu údržbu v kotolni, kde sme museli vymeniť poistné ventily, doplniť expanzné nádoby a vymeniť nefunkčné čerpadlá kotlových okruhov. Následne sa vymenil v celej miestnosti aj koberec. Výsledok? Krásna, útulná a vynovená miestnosť na spanie pre naše detičky v MŠ, v ktorej sme odvtedy nezaznamenali žiadne problémy s vlhkosťou, zápachom, plesňou, alebo nízkou teplotou. Tesne pred Vianocami sme ešte stihli vymeniť osvetlenie v herni MŠ za 8 ks nových kvalitnejších svietidiel s LED trubicami. Investícia cca 5.000,-Eur.

Renovácia a opravy nákladného automobilu Tatra T148 S3 vo vlastníctve obce

V máji sme od OR HaZZ v Banskej Bystrici dostali do daru ďalšie auto - Tatru T148-S3. Na aute sme opravili takmer celú brzdovú sústavu, vymenil sa olej, kúpili sa nové batérie, vyvaril sa kompletne vyklápací rám a drobnosti na kabíne, auto sa opieskovalo a dostalo nový lak a na tretíkrát sa nám podarilo prejsť skomplikovanou a sprísnenou STK. Tým, ktorí si myslia, že to bolo zbytočné, a ktorí si myslia, že načo nám je takéto auto, a načo sme do neho investovali obecné peniaze, môžem povedať len jedno. Toto auto už stihlo za polrok pomôcť viacerým obyvateľom a rodinám. Pomohlo aj pri mimoriadnej situácii - zosuve svahu pri jednom rodinnom dome. Stihlo ušetriť obci financie aj pri dovoze kameniva na dočasné odstavné plochy, na zberný dvor a vývoz zeminy z futbalového alebo aj detského ihriska. Uvedomme si, že aj keď síce teraz nepomohlo Vám, nemusí to znamenať, že služby tohto auta nebudete môcť využiť v budúcnosti, pričom to nemusíte hľadať na okolí. Máme to DOMA! Je to NAŠE! Nemusíme sa nikomu DOPROSOVAŤ! Po dohode je toto auto kedykoľvek pre VÁS k DISPOZÍCII! Je to skrátka v HIADLI!

Zberný dvor

Tesne pred Vianocami sme obdržali od Okresného úradu - odbor starostlivosti o životné prostredie povolenie a súhlasné stanovisko k prevádzke zberného dvora v Hiadli. Areál je vysporiadaný, oplotený, podarilo sa nám podklad vysypať kamenivom, ktorý chceme ešte na jar zhutniť. Čiastočne sme ho zatiaľ aspoň provizórne vybavili a do budúcna v ňom budeme dopĺňať vybavenie. Momentálne čakáme, ako dopadne vyhodnotenie dvoch projektov z Envirofondu na kompostéry, traktor, štiepkovač, vlečku, nakladač a kontajnery. Zberný dvor je teda po cca 4 rokoch od roku 2020 k dispozícii všetkým obyvateľom.

Na záver ešte patrí poďakovanie všetkým, ktorí nám svojim podpisom umožnili vysporiadať pozemok na tento verejnoprospešný účel pre všetkých obyvateľov obce. Ďakujeme.

Samostatné bočné schodisko na povalu ZŠ s MŠ

Tesne pred koncom roka sa začalo s prácami na doplnení samostatného schodiska do priestorov povaly v budove ZŠ s MŠ. Toto samostatné schodisko by malo byť základom pre ďalšie využitie priestorov povaly v budúcnosti ako napr. nájomné byty, a pod.

ROK 2019 V OBCI NA FOTKÁCH

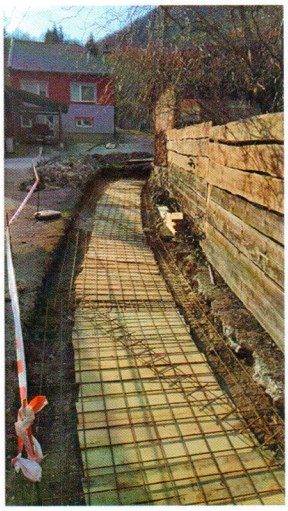

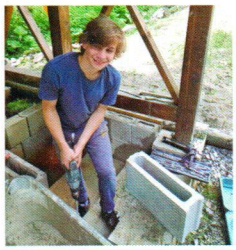

VYHODNOTENIE SÚŤAŽE O NAJLEPŠÍ HIADLOVSKÝ KRUMPLOVNÍK 2019

V roku 2019 sa konal v poradí už 14. ročník súťaže ***„O NAJLEPŠÍ HIADLOVSKÝ KRUMPLOVNÍK“***, do ktorej sa mohol zapojiť každý obyvateľ obce Hiadeľ, resp. rodák z obce Hiadeľ, starší ako 15 rokov, ktorý sa v deň konania akcie – 21. 9. 2019 - zaregistroval na Obecnom úrade v Hiadli, kde odovzdal celý upečený krumplovník.

Do súťaže prihlásilo týchto 18 súťažiacich:

1. *Stanislava Pyšná*
2. *Alžbeta Drmajová s vnučkami*
3. *Adam Gazdík*
4. *Stanislava Sedliaková*
5. *Eva Poliaková ml.*
6. *Václav Musil ml.*
7. *Lucia Pipichová st.*
8. *Viktória Pipichová*
9. *Magdaléna Filipková*
10. *Alena Kútiková a Ema Fudorová*
11. *Adriána Brnová Kútiková*
12. *Erika Gazdíková*
13. *Marta Sedliaková*
14. *Ľudmila Fúdorová, rod. Gajdošová*
15. *Ľubka Sláviková*
16. *Peter Kadera*
17. *Katarína Milanová*
18. *Ervín Milan*

Súťažné krumplovníky hodnotila päťčlenná porota v zložení:

1. *predsedníčka poroty:* ***Anna Betáková*** – vedúca ženskej speváckej skupiny Hronky
2. *člen poroty:* ***Ing. Radomír Drmaj*** – zástupca starostu obce v r. 2008 - 2011
3. *členka poroty:* ***Lucia Milanová*** – zástupkyňa starostu obce v r. 2011 - 2014
4. *členka poroty:* ***Elena Štefanovie*** – zástupkyňa starostu obce v r. 2014 - 2018
5. *členka poroty:* ***Mgr. Miroslava Palágyiová*** – súčasná riaditeľka ZŠ s MŠ Hiadeľ

Porotcovia hodnotili krumplovníky na škále 1 až 5 bodov, pričom najvyšší počet bodov od jedného porotcu bol 5. Súťažiaci teda mohol získať max. 25 bodov. Porota pri hodnotení kládla dôraz predovšetkým na to, aby krumplovníky boli čo najviac chuťovo i vzhľadovo podobné tým krumplovníkom, aké sa v Hiadli piekli v minulosti. Po sčítaní bodov bolo poradie najlepších piatich krumplovníkov nasledovné:

5. miesto s počtom bodov 17 získal krumplovník súťažiacej s registračným číslom 15, ktoré mala ***p. Ľubka Sláviková*** (odmenou bola čajová súpravu, ktorú venovala Z. Zvarová).

4. miesto s počtom bodov 19 získal krumplovník súťažiacej s registračným číslom 9, ktoré mala ***p. Magdaléna Filipková*** (odmenou bola poukážka na nákup tovaru v hodnote 20 EUR od COOP Jednota).

3. miesto s počtom bodov 20 získal krumplovník súťažiacej s registračným číslom 13, ktoré mala ***p. Marta Sedliaková*** (odmenou bola poukážka na zapojenie internetu od firmy FOST NET).

2. miesto s počtom bodov 21 získal krumplovník súťažiacej s registračným číslom 14, ktoré mala ***Ľudmila Fudorová, rod. Gajdošová*** (odmenou bola poukážka na víkendový pobyt na Fuggerovom Dvore Selce, ktorú venoval p. Túry).

1. miesto s počtom bodov 22 získal krumplovník súťažiacej s registračným číslom 8, ktoré mala ***Viktória Pipichová*** (odmenou bola uťahovačka, ktorú venovala Obec Hiadeľ).

Touto cestou ďakujem všetkým súťažiacim a porote za účasť, sponzorom za ceny venované do súťaže a Mgr. Alene Zvarovej za pomoc pri organizačnom zabezpečení súťaže.

Mgr. Zuzana Zvarová

Hiadeľ 2019

ROK 2019 V OBCI NA FOTKÁCH

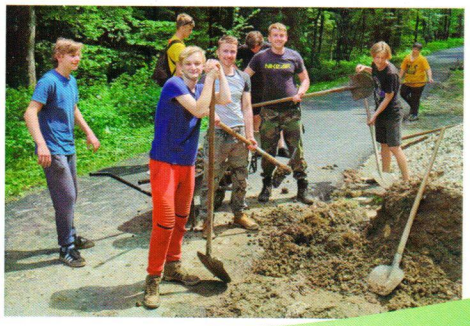

SPRÁVA O ČINNOSTI OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA OBCE HIADEĽ V ZÁVERE ROKA 2018 A V ROKU 2019

Vo voľbách do orgánov samosprávy obcí, konaných dňa 10. 11. 2018, do funkcie poslanca/poslankyne Obecného zastupiteľstva obce Hiadeľ boli zvolení (v poradí podľa počtu získaných hlasov): Ing. Ján Tončík, PhD., Mgr. Zuzana Zvarová, Marián Fúdor, Martin Kútik, Ľubomír Slávik, Mgr. Iveta Šimičková, Lucia Fúdorová.

Zasadnutia OcZ v závere roka 2018

Ustanovujúce zasadnutie novozvoleného Obecného zastupiteľstva obce Hiadeľ (ďalej len OcZ) sa konalo 3. 12. 2018. Na tomto zasadnutí do rúk starostu obce Ondreja Snopka zložili vyššie menovaní/é sľub poslanca obecného zastupiteľstva, v ktorom sa zaviazali a sľúbili na svoju česť a svedomie riadne plniť svoje povinnosti, ochraňovať záujmy obce, dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a pri výkone funkcie poslanca obecného zastupiteľstva ich uplatňovať podľa svojho najlepšieho svedomia a vedomia. Tým im začalo plynúť volebné obdobie trvajúce do r. 2022.

Ďalšie riadne zasadnutie OcZ sa konalo 13. 12. 2018. Na tomto zasadnutí bolo schválené *VZN obce Hiadeľ č. 3/2018 o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a iného školského zariadenia na území obce Hiadeľ na rok 2019*, a taktiež bol schválený rozpočet obce na rok 2019.

Zasadnutia OcZ v roku 2019

V roku 2019 OcZ zasadalo 7x na riadnych zasadnutiach (6. 2., 11. 4., 18. 6., 14. 8., 30. 9., 9. 10., 11. 12.). Obsah a závery jednotlivých zasadnutí OcZ sú uvedené v zápisniciach a uzneseniach, ktoré sú zverejnené na webovej stránke obce www.hiadel.sk a sú k dispozícii k nahliadnutiu aj na Obecnom úrade v Hiadli. OcZ na zasadnutiach v priebehu roka 2019 schválilo sedem všeobecne záväzných nariadení obce (VZN):

1. *VZN č. 1/2019 o určení výšky príspevku na činnosť školy a školského zariadenia na školský rok 2019/2020*
2. *VZN č. 2/2019 o parkovaní a odstavení vozidiel na miestnych komunikáciách a verejných priestranstvách*
3. *VZN č. 3/2019 o nedaňových príjmoch obce*
4. *VZN č. 4/2019 o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a iného školského zariadenia so sídlom na území obce Hiadeľ na rok 2020*
5. *VZN č. 5/2019 o miestnych daniach z nehnuteľností na území obce Hiadeľ*
6. *VZN č. 6/2019 o nakladaní s odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi a o zbernom dvore*
7. *VZN č. 7/2019 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady*

Všetky VZN sú zverejnené na webovej stránke obce a sú k dispozícii k nahliadnutiu aj na obecnom úrade.

Komisie OcZ

OcZ má zriadené ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány tieto komisie: finančnú, na ochranu verejného poriadku, životného prostredia a výstavby, kultúrno-školskú a športovú, sociálno-zdravotnú, na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcie starostu a na prešetrovanie sťažností.

Hiadeľ 2019

Finančná komisia. Predsedníčkou komisie je ***Mgr. Iveta Šimičková***, členmi komisie sú: ***Ing. Radomír Drmaj, Mgr. Miroslava Fudorová, Jana Miková, Lucia Milanová a Ing. Ľuba Potančoková***. Finančná komisia v r. 2019 zasadala 6x. Jednotlivé zasadnutia boli v súvislosti s úpravou rozpočtu a prejednávaním návrhu rozpočtu.

Komisia na ochranu verejného poriadku. Predsedom je ***Marián Fúdor***, členmi sú: ***Martin Kútik a Mgr. Iveta Šimičková***. Komisia v r. 2019 zasadala 1x. Zaoberala sa podnetom na prešetrenie sťažnosti voľného pohybu psov v obci.

Komisia životného prostredia a výstavby. Predsedom komisie je ***Ing. Ján Tončík, PhD.***, členmi sú: ***Roman Gazdík a Ján Kútik***. Komisia v r. 2019 nezasadala.

Kultúrno-školská a športová komisia. Predsedom komisie je ***Ľubomír Slávik***, členmi sú ***všetci poslanci a poslankyne OcZ***, ďalšími členmi sú: ***Miroslav Milan, Miroslav Brna, Iveta Sedliaková a Silvester Kapusta***. Hoci táto komisia v roku 2019 oficiálne nezasadala, jej jednotliví členovia aktívne vykonávali rôznu činnosť (napr.: údržba a kosenie školského dvora, kosenie a údržba futbalového ihriska, činnosť obecnej knižnice, príprava pamätnej knihy obce na stretnutie s jubilantmi a na uvítanie detí do života a pod.) a podieľali sa na viacerých akciách organizovaných obcou (napr.: Ples rodákov, Pochovávanie basy, Putovanie na keltské hradisko Potôčok, Športový deň detí spojený s Jánskou vatrou, Hiadlovský krumplovník, Stretnutie jubilantov a seniorov, Uvítanie detí do života a pod.)

Sociálno–zdravotná komisia. Predsedníčkou komisie je ***Mgr. Zuzana Zvarová***, členkami komisie sú: ***Mgr. Miroslava Fudorová, Lucia Fúdorová, Mgr. Slavka Kostúrová a Marta Sedliaková***. Komisia v r. 2019 zasadala 2x, obe zasadnutia sa týkali prípravy *Komunitného plánu sociálnych služieb obce Hiadeľ na roky 2019 – 2023.*

Komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcie starostu obce. Predsedom komisie je ***Martin Kútik***, členmi sú: ***Lucia Fúdorová, Mgr. Iveta Šimičková, Ing. Ján Tončík, PhD. a Mgr. Zuzana Zvarová.*** Komisia v r. 2019 nezasadala.

Komisia na prešetrovanie sťažností. Predsedom je ***Marián Fúdor***, členmi sú ***Martin Kútik, Mgr. Iveta Šimičková***. Táto komisia v r. 2019 nezasadala vzhľadom na skutočnosť, že zo strany obce Hiadeľ jej nebola postúpená žiadna žiadosť na prešetrenie.

Okrem vyššie uvedených komisií má OcZ zriadené aj pracovné komisie: mandátovú, volebnú a návrhovú.

Záver

Môžeme konštatovať, že novozvolení poslanci a poslankyne OcZ vykonávali svoju funkciu nielen v súlade s postavením, pôsobnosťou, povinnosťami a oprávneniami, ktoré im vyplývajú najmä zo Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a z platného Štatútu obce Hiadeľ, ale aj nad rámec ich povinností vymedzených v príslušnej legislatíve.

Touto cestou sa chceme poďakovať za spoluprácu v uplynulom období: starostovi obce Ondrejovi Snopkovi, hlavnej kontrolórke obce Ing. Danke Blaškovičovej, členkám a členom komisií, zamestnancom Obecného úradu v Hiadli, zamestnancom ZŠ s MŠ Hiadeľ, členkám ZO SZPB v Hiadli, DHZ i ďalším zložkám pôsobiacim v obci a dobrovoľníkom, ktorí participovali na príprave podujatí v obci i mimo nej, a tak prispeli k rozvoju a prezentácii obce Hiadeľ v roku 2019. Taktiež ďakujeme všetkým sponzorom, ktorí prispeli na akcie organizované obcou.

Mgr. Iveta Šimičková a Mgr. Zuzana Zvarová

ZÁKLADNÁ ORGANIZÁCIA SLOVENSKÉHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV V HIADLI
(OČAMI PREDSEDNÍČKY)

Ako každý rok, aj v roku 2019 si členovia ZO SZPB v Hiadli, vedenie obce a niekoľko členov OcZ v predvečer osláv 75. výročia SNP pripomenuli významné obdobie v histórii nášho národa pietnym aktom položenia kytice pri pamätníku padlých v 1. a 2. svetovej vojne v obci. Udalosti spred 75 rokov nás nenechávajú ľahostajnými ani dnes. Myslíme na tých, ktorí bojovali v SNP proti fašizmu, riskujúc to najcennejšie, svoje životy. Boli to oni, čo bojovali v mene hodnôt, ktoré boli výsostne európske. To, čo sa udialo v roku 1944, nemožno chápať len ako historickú udalosť. Je aktuálna aj dnes. Tento povstalecký čin bol zároveň najväčším národným v našich moderných dejinách. Slovenským národným povstaním sme sa predstavili ako národ, ktorý v tejto ťažkej dejinnej skúške odporu proti fašizmu sa zachoval mimoriadne statočne.

Dnes môžeme konštatovať, že odboj slovenského národa nebol izolovaný a nepredstavovala ho len vybraná skupina jednotlivcov. Bol v pravom slova zmysle celonárodným organizovaným bojom, ktorého zárukou bola veľká morálna a materiálna pomoc všetkých pokrokovo zmýšľajúcich ľudí. Intenzívne sa do neho zapojili aj obyvatelia našej obce. Štyria z nich sa z povstania domov nevrátili: Bakoš Metod, Daniš Jozef, Turčan Ján ml., Balík Pavel.

S úctou a pietou myslíme na tých, ktorí v tomto ťažkom boji položili svoje životy. No vďaka patrí i tým, čo pomáhali stravou, ošetrením chorých, skrývaním prenasledovaných ľudí pre krutosťou fašistických jednotiek. Nedá mi necitovať aspoň časť z pamäti priameho účastníka SNP pplk. v. v. Tomáša Kovalíka, ktorý (po vydanom rozkaze veliteľa 1. ČSA na Slovensku 28. 10. 1944 o prechode na iný spôsob boja) sa nachádzal ako prieskumník – SPO kpt. Viteka v starohorskej doline. Odtiaľ v daždi, snehu, zime, ich peší pochod smrti prišiel do priestoru Podjavorie, Hiadeľské sedlo pod Prašivou. Citujem: „Nedá mi napísať pár riadkov o mieste, kde bol nútený pracovný tábor pre rasovo a politicky prenasledovaných. Miesto, kde niekoľko desiatok nevinných civilných občanov a mojich spolubojovníkov bolo zavraždených (pri Kyslej, Podjavorím, na Hiadeľskom sedle). V daždi sme prišli do priestoru Podjavorie, Hiadeľské sedlo pod Prašivou, kde sa k nám chcela pripojiť veľká skupina detí, žien a mužov. Neboli ozbrojení. V priebehu krátkeho času sme sa dozvedeli, že sú z blízkeho bývalého pracovného tábora pre Židov. (Tábor vo vzdialenosti 2,5 km od obce, 100 m od horárne v Vážnej doline pozostával z dreveného baráka rozmerov 14,5 x 9,5 m). Na druhý deň sme sa dostali do bojového kontaktu s nepriateľskými jednotkami od Moštenice, kúpeľov Korytnica, Hiadľa. V týchto bojoch bolo na oboch stranách dosť ranených a mŕtvych. My sme ranení ukryli v kôlňach a prístreškoch. Fašistické jednotky po prvých neúspechoch za pomoci prieskumných letov zintenzívnili svoje útoky. Dôsledok bol hrozný. Bezbranných civilov asi chytili a obrali o cennosti, potom ich postrieľali. Zachránilo sa len 9-ročné dievčatko s poranením nohy (Vera Adler), ktorú obyvatelia Hiadľa ukrývali až do oslobodenia. Vďaka patrí všetkým obyvateľom za to, že fašistom nikto nič o nás neprezradil. Dovolím si prehlásiť, že o tom, kde sa kto nachádza, vedeli všetci. Z našej brigády nechali v horách 8 príslušníkov s oddielovým lekárom por. Šťastným a 1 ošetrovateľkou, pokiaľ nenájdeme úkryt v Hiadľa alebo v Moštenici na liečenie ranených. Fašistické vojská za pomoci prieskumných letov zistili pohyby v horách. Našli našich ranených a hrozným spôsobom ich povraždili. Celkom v tej časti povraždili 82 osôb. Fašistická zúrivosť spálila a zničila všetky objekty bývalého pracovného tábora. Na sklonku života mám jediné prianie: zverstvá fašizmu napáchané počas vojny nesmú zapadnúť prachom. Roky ubiehajú a my odchádzame. Nie nezabudnime na tie neprávosti, ktoré napáchali fašistické jednotky. Nedovoľme, aby naše deti zažili tieto vojnové utrpenia. Pokračujte v mierovom úsilí, nie vojnovom boji, proti šíreniu zla.*

Lucia Milan
predsedníčka ZO SZPB v H

Škola sa v školskom roku 2018/2019 stala nielen výchovno-vzdelávacou inštitúciou, ale aj kultúrnou inštitúciou, ktorá sa významne podieľa aj na aktivitách obce. Medzi ciele školy patrí, okrem iných, poskytnutie takej edukácie žiakom a deťom, ktorá je úzko prepojená so životom obce, jej históriou a geografickou polohou. Aj z tohto dôvodu sa vedenie školy rozhodlo preferovať environmentálne zameranie v smerovaní školy (obec sa nachádza v NAPANT) a tvorbu aktívneho občianskeho uvedomovania detí a žiakov, a výchovu k hrdosti na svoju obec. Veľký dôraz sa vo výučbe kladie na prepojenie poznatkov so skutočným životom a na vytváranie pozitívneho prostredia. Spolupráca medzi ZŠ a MŠ je úzko prepojená nielen spoločnými aktivitami a prezentáciou kultúrnych programov, ale aj cielenou starostlivosťou detí a žiakov navzájom v bežných školských situáciách.

V tomto školskom roku navštevovalo základnú školu 8 žiakov a materskú školu 22 detí.

DOMESTOS pre školy

Aj v školskom roku 20018/2019 sme sa zapojili do súťaže „Domestos pre školy 2018". Rodičia detí materskej školy v Hiadli sa registrovali do súťaže, hlasovali, nosili účtenky s produktmi „Domestos". Deti plnili rozličné aktivity s učiteľkami materskej školy.

Za tieto aktivity sa nám podarilo získať vedľajšiu výhru **„Zásoba produktov značky Domestos" v hodnote 260 eur.** Všetkým, ktorí nám pomáhali, patrí jedno veľké ĎAKUJEME.

Environmentálne aktivity v prírode

V stredu 6. februára 2019 nás svojou návštevou poctil ujo lesný pedagóg, ktorý nás obohatil svojimi poznatkami o prírode a lesných zvieratkách. Na školskom dvore nám ukázal rôzne druhy parohov. Potom sme sa spolu vybrali na prechádzku, počas ktorej

nám vysvetlil, na čo sa používa črták a ako sa značia stromy. Zahrali sme sa na veveričky, ktoré hľadajú domčeky a na záver našej prechádzky sme si prostredníctvom hry upevnili vedomosti o lesných zvieratkách. Sme radi, že k nám ujo lesný pedagóg prišiel a tešíme sa na ďalšiu jeho návštevu.

Fašiangový karneval

Na fašiangovom disco karnevale, ktorý sa uskutočnil 2. marca 2019 v spolupráci s DHZ Hiadeľ, sa stretli rozprávkové i nerozprávkové bytosti, ktoré si spolu zatancovali a zasúťažili. Všetky získali nielen pekné, ale aj chutné odmeny. Každý kto na karneval zavítal, mohol ochutnať tradičné, ale i originálne šišky či graple, ktoré priniesla naša teta kuchárka, mamičky a tetušky. Tým sa aj ony zapojili do súťaže o najlepšiu šišku a grapeľ. Všetci sme sa dobre zabavili a bolo nám super.

Enviro-aktivity NAPANT, marec 2019

Tentokrát nám teta z NAPANT-u, na základe príbehu o troch kamarátkach kvapkách Vo, Di a Čke, porozprávala o

neustálom kolobehu vody v prírode. Rozprávanie príbehu bolo spojené s rôznymi zábavnými aktivitami. Pomocou nich sme sa naučili niečo nové a zároveň si zopakovali, že voda je veľmi vzácna a bez nej by neexistoval život na našej krásnej planéte. Preto budeme vodičkou šetriť a neznečisťovať jej prírodné zdroje ...a ešte vieme, že 22. marca je Svetový deň vody.

Návšteva knižnice, marec 2019

Keďže je marec mesiac knihy, boli sme na návšteve v Knižnici Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici v Sásovej. Milá pani knihovníčka si pre nás pripravila pútavú a poučnú prezentáciu a previedla nás knižnicou, v ktorej majú až 17 tisíc kníh rôzneho žánru.

Vynášanie Moreny, apríl 2019

"S Morenou šla zima spať,
už sa ku nám nenavráť!
Posledný sneh pije zem,
poď, slniečko, poďže sem."

Aj my sme sa rozlúčili so zimou a privíta jarné slnečné lúče.

Jarné prebudenie, apríl 2019

Aj tento rok sa uskutočnila naša škols prezentácia v recitácii poézie a prózy názvom Jarné prebudenie. Pozvánku prij aj MŠ Slovenská Ľupča a MŠ Brusno. Všet deti sa pekne naučili rôzne básnič pesničky i poviedky, a za to boli odmene diplomom a darčekom. Na záver sa mo občerstviť koláčikom, ovocím a džúso Tešíme sa opäť o rok.

Deň matiek 2019

Sviatok naše mamky mali,
z lásky sme im zaspievali,
zahrali, aj tancovali.

Pre ich krásny úsmev v tvári
malý darček sme im dali,
za ich dobro ďakovali.

Brigáda na školskom dvore, máj 2019

Ďakujeme veľmi pekne všetkým rodičom a deťom, ktorí svoj voľný čas ve brigáde a svojou prácou prispeli k ob preliezok a zveladťovaniu školského dvor

Ľupčiansky čitárik, máj 2019

Po druhýkrát sme sa zúčastnili na regionálnej súťaži v čítaní "Ľupčiansky čitárik" v ZŠ Slovenská Ľupča. Všetci traja naši žiaci, Peťo Líška (1. ročník), Nelka Brnová (3. ročník), Svetlanka Milanová (4. ročník), ktorí reprezentovali našu školu, získali skvelé umiestnenie. Sme na nich hrdí a srdečne im gratulujeme.

Branecký výcvik, 27. september 2019

Dnes sme mali branecký výcvik spojený s turistickou vychádzkou na Hiadeľské sedlo. Počasie nám prialo. Aj keď niektorých pri výstupe už začali pobolievať nôžky, v okamihu, keď sme boli v cieli, na bolesť zabudli. Na sedle sme si poopekali špekačky a slaninku, dobre sme sa napapali, oddýchli si a aj pohrali. Cestou sme nazbierali aj veľa dubáčikov. Z nich sme mali veľkú radosť. A čo sa nám páčilo najviac? No predsa krásy našej prírody, pretože v niektorých momentoch sme mali pocit akoby sme prechádzali rozprávkovou krajinou.

Šarkaniáda, 18. október 2019

Aj keď nám vetrík nechcel pomáhať s lietaním šarkanov, úsmev z tvárí sa nám nestratil. Radosť na našej šarkaniáde nám robilo aj slniečko a krásne farby jesene.

Besiedka pre starých rodičov pri príležitosti októbra – mesiaca úcty k starším spojená s Tekvičkovým popoludním. 25. október 2019

Lampiónový sprievod, 19. november 2019

Dnes večer sme si posvietili na cestu krásnymi lampiónmi a zašli sme až na ihrisko. Potešilo nás, že aj tento rok sme si prostredníctvom lampiónového sprievodu mohli spraviť super prechádzku v spoločnosti veľkých, malých a aj tých najmenších.

Môj kamarát strom, 21. november 2019

Na ekovýchovnom programe Správy NAPANT pod názvom "Môj kamarát strom" sme spoznávali základné druhy drevín, ich listov, ihlíc a plodov. Dozvedeli sme sa, ako vyzerá strom zvonku, čo je vo vnútri a ako to celé funguje. Ďakujeme tete zo Správy NAPANT.

Štedrý deň v škole

Aj tento rok sme si spravili Štedrý deň v škole a po štedrom obede sme sa navzájom obdarovali vlastnoručne vyrobenými darčekmi a zaželali si šťastné a veselé Vianoce.

REPREZENTANTI Z NAŠEJ OBCE - 2019

Chceme poďakovať a vyjadriť pochvalné uznanie všetkým z našej obce, ktorým sa poč hlavičkou svojich organizácií podarilo byť úspešnými reprezentantmi na rôznych súťažiach a v rôznych disciplínach a šíriť tak dobré meno obce Hiadeľ.

Do budúcna prajeme všetkým športového ducha, férovosť pri súťažení, trpezlivosť odhodlanie a veľa ďalších podobných úspechov.

Súťaže kvality tradičných ovčiarskych výrobkov

Celoslovenská súťaž zväzu chovateľov oviec a kôz - Ovenálie 2019

Ovčí hrudkový syr - 2. miesto

Ovčiarska nedeľa Pribylina 19. 5. 2019

Ovčí parený syr a ovčí hrudkový syr - 2 x 1. miesto

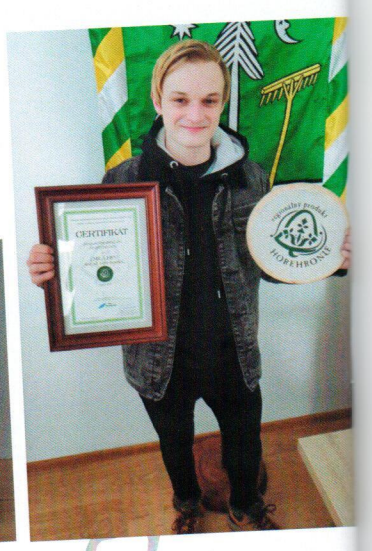

Všetky tieto ocenenia získala: **Farma Lipa - Martina a Emil Lipovci**

V roku 2019 bol farme Lipa udelený na ovčie syry certifikát:

„Regionálny produkt HOREHRONIE“

Okresné kolo súťaže hry Plameň - Dúbravica 25. 5. 2019

DHZ Hiadeľ - družstvo dievčat - **1. miesto**

Ester Jonášová, Natália Zakopčanová, Laura Sanitrová, Terézia Fúdorová, Barb Fúdorová, Natália Majerová, Nikola Majerová, Sára Kapustová, Michaela Blaškovičo Michaela Snopková, Diana Drmajová

Jesenné územné kolo súť hry Plameň – Brusno 28. 9. 2019

DHZ Hiadeľ - družstvo starší **1. miesto**

Sára Kapustov Antónia Gazdíková, Michaela Smolejová Alexandra Karásekov Nina Jankovičová

Poslanci obecného zastupiteľstva sú vo funkcii prvé volebné obdobie. Na poslednom zasadnutí OcZ 10. 12. 2019 svojimi slovami hodnotili, čo sa počas posledných dvanástich mesiacov podarilo v obci Hiadeľ zrealizovať a na čom samospráva ďalej pracuje.

Pani poslankyňa Lucia Fúdorová uviedla, že jej snaženie bolo orientované na obecnú knižnicu, ktorá zabezpečuje a realizuje kultúrno-výchovnú činnosť. Priestory knižnice boli dovybavované novými regálmi. Pre deti plánuje organizovať tvorivé dielne.

Pán poslanec Ľubomír Slávik konštatoval, že v našej obci sa toho veľa udialo. Potešilo ho, že sa podarilo prestrešiť unimobunky na miestnom futbalovom ihrisku a zároveň že sa začalo s rekonštrukciou rekreačnej chatky.

Pani poslankyňa Mgr. Zuzana Zvarová, ktorá pôsobí aj ako predsedníčka sociálno-zdravotnej komisie, uviedla, že v roku 2019 sa podarilo spracovať a následne aj schváliť dôležitý dokument „Komunitný plán sociálnych služieb obce Hiadeľ na roky 2019 - 2023". Ako zástupkyňa starostu obce počas jeho neprítomnosti zabezpečovala činnosti, ktoré boli potrebné. V rámci volebného obdobia by sa chcela zamerať na úpravu ďalších dokumentov súvisiacich s chodom obce ako napr. Štatút obce Hiadeľ, PHSR a pod.

Pani poslankyňa Mgr. Iveta Šimičková kladie hlavný dôraz na to, aby v najbližších rokoch bola zrealizovaná rekonštrukcia sály kultúrneho domu, nakoľko sa to doposiaľ nepodarilo pre nedostatok finančných prostriedkov. Taktiež ju teší, že na miestnom futbalovom ihrisku sa vykonalo kus práce, a to najmä prestrešenie unimobuniek a pokládka zámkovej dlažby. V roku 2019 sa organizačne podieľala na viacerých tradičných kultúrno-spoločenských podujatiach v obci.

Pán poslanec Marián Fúdor stručne spomenul niektoré z aktivít, ktoré pomáhal realizovať. Napr. potiahnutie elektrického kábla na futbalové ihrisko, oprava verejného rozhlasu, rekonštrukcia elektroinštalácie a osvetlenia v priestoroch materskej škôlky v budove ZŠ s MŠ.

Pán poslanec Ing. Ján Tončík spomenul, že parkovanie v našej obci bol dlhoročný problém, ktorý sa podarilo v roku 2019 čiastočne vyriešiť. Dodal, že do obecnej knižnice prispel mnohými knihami rôznych žánrov.

Poslanci obecného zastupiteľstva považujú rok 2019 za úspešný. Uviedli, že práca poslanca je zodpovedná. Výsledky spoločnej práce je vidieť v podobe rôznych kultúrno-spoločenských akcií, realizácií rôznych projektov a prác. Je samozrejmé, že v rámci prvého poslaneckého roka sa nedajú vyriešiť všetky požiadavky obyvateľov. Mnohé aktivity sú spojené s peniazmi, a tých je vždy málo. Veria, že projekty, ktoré sa doteraz nerealizovali, či nedotiahli do konca, sa podarí uskutočniť v najbližších rokoch.

V roku 2019 sa nám podarilo v rámci darovania 2 (3) % z dane za rok 2018 vyzbierať sumu **2106,51 €.**

Financie boli použité v súlade so stanovami Občianskeho združenia Hiadlovčan, a to najmä na spolufinancovanie činnosti a materiálovo-technického zabezpečenia pri výstavbe oddychovej zóny a detského ihriska v lokalite „Za Hrbčokom", minerálneho prameňa - Hiadeľskej Kyslej, v ďalšom na organizáciu kultúrnych, spoločenských, alebo športových aktivít pod hlavičkou OZ, a to najmä pre deti a mládež. Financie boli použité aj na administratívne činnosti, vedenie účtovníctva a činnosti súvisiace s registráciou 2 percent z dane na notárskom úrade.

Všetkým, ktorí nám darovali svoje 2 (3) percentá z dane, respektíve nás akokoľvek podporili, patrí veľké ĎAKUJEM. ☺

Občianske združenie Hiadlovčan

SÚKROMNÁ ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA

Súkromná základná umelecká škola Hiadeľ sa tak ako v rokoch predošlých, tak i v tom roku zameriava na tvorivý rozvoj svojich žiakov prostredníctvom skúsených pedagóg v štyroch odboroch – hudobnom, tanečnom, výtvarnom a literárno-dramatickom.

Jej pôsobenie spadá aktívne do troch obcí a miest - **1. Hiadeľ, 2. elokované pracovisk Staré Hory ZŠ, a 3. elokované pracovisko J. Kráľa 3 v Banskej Bystrici.**

Výchovou k vystupovaniu pred obecenstvom prostredníctvom hry na hudobnom nástro hovoreného slova, divadla a tanca rozširujeme možnosti ich uplatnenia v spoločno a zároveň prispievame k zdravému sebavedomiu žiaka.

Ponúkame deťom zmysluplné trávenie voľného času s prvkami relaxu a premyslen spôsobom rozvíjame u našich žiakov umeleckú osobnosť, rozvoj predstavivosti a tvorivosti. Naša – Vaša škola sa rok čo rok stretáva s čoraz vyšším záujmom o štúdium, za čo pa obrovská vďaka učiteľom, učiteľkám, ktoré svoju prácu robia vyslovene srdcom.

Verím , že dobré meno školy, prospieva nielen škole samotnej, ale aj obci Hiadeľ.

Mgr. art. Peter Kovács, riaditeľ šk

A ČO V ROKU 2020?

- prestrešenie futbalových šatní - dokončenie
- dovýmena 18 ks okien a dverí v budove KD Hiadeľ
- rekonštrukcia Požiarnej zbrojnice v obci
- výmena osvetlenia v ďalších miestnostiach budovy ZŠ s MŠ Hiadeľ a OcÚ za LED
- rekonštrukcia vstupnej chodby, schodišťa a posilňovne, nové stierky, maľovky, vrátane elektroinštalácie v budove KD
- výmena ampliónov verejného rozhlasu na hornom konci obce
- rekonštrukcia elektrickej prípojky v budove Kultúrneho domu a ďalšie čiastkové výmeny elektroinštalácie v stavebných úsekoch v budove KD Hiadeľ
- výmena nábytku a doplnenie ďalších archívnych a úložných priestorov v kancelárii administratívy OcÚ
- doplnenie ďalších hracích a cvičebných prvkov v oddychovej zóne v lokalite „Za Hrbčokom", úprava okolia, výsadba drevín a trávnika, osadenie turistických tabúľ
- spracovanie a tlač podrobnej turistickej mapy obce a pridružených obcí bývalého „Ľupčianskeho panstva", vrátane cyklotrás a ďalších zaujímavých miest v tejto lokalite
- príprava drevnej hmoty a peliet na vykurovaciu sezónu 2020/2021
- rekonštrukcia úseku verejného vodovodu v časti – „Ulička k ovčínu"
- rekonštrukcia rekreačnej chatky v Potôčku - dokončenie prác po kolaudáciu stavby
- vysporiadanie pozemkov na ďalších úsekoch miestnych komunikácií, realizácia a zavkladovanie geometrických plánov, žiadosti o ďalšie prevody pozemkov na obec od SPF, podpora obyvateľom pri vysporadúvaní pozemkov
- pokračovanie v pláne pozemkových úprav
- vybudovanie ďalších kontajnerových stojísk na separovaný odpad v obci
- oprava priepustu na príjazdovej komunikácii do obce Hiadeľ v časti „Pri kríži"
- dokončenie schodišťa do podkrovia budovy ZŠ s MŠ, príprava opakovaného verejného obstarávania k projektu nájomných bytov v podkroví budovy ZŠ s MŠ
- čistenie miestneho potoka Vážna od odpadov - dobrovoľnícka brigáda
- dokončenie revitalizácie okolia minerálneho prameňa Hiadeľskej Kyslej - finálne úpravy
- dokončenie oplotenia a začiatok činnosti zberného dvora
- planírovanie a mulčovanie hornej časti obecného cintorína, vrátane vypílenia drevín ohrozujúcich hrobové miesta, oprava a doplnenie zvyšnej časti oplotenia cintorína
- ďalšie podporné alebo investičné aktivity, o ktoré v prípade zhody okolností bude môcť obec Hiadeľ v rámci bežného roka požiadať, resp. na ne dostane mimoriadne financie mimo obecný rozpočet a bude ich môcť vykonať

Hiadeľ 2019

Hiadeľ má svoju koledu

Hiadeľ je zrejme jedna z mála obcí v okolí, ktorá sa môže hrdiť svojou vlastnou koledou. Vianočná pieseň Hej, hej Kubíčku sa ústnym podaním šírila z pokolenia na pokolenie a až do dnešných dní sa zachovala v našich domácnostiach a v srdciach najmä skôr narodených spoluobčanov. Prinášame Vám jej text, v prípade záujmu poskytneme aj hudobne spracovaný materiál.

1. *Hej, hej Kubíčku, vstávaj už je čas,*
   slyšíš predivný pri Betleme hlas.
   /:Povstávajte valasi, všetci v tomto salaši,
   nech nám ovečky nikto nesplaší:/

2. *Pri ňom anjeli pekne spievajú,*
   česť, takú chválu jemu vzdávajú.
   /:Ježiškovi malému, pacholiatku tichému,
   sveta celého kráľa nového.:/

Koledníci Dobrej noviny aj v našej obci prinášali do domov radosť a požehnanie

Stalo sa už tradíciou, že počas Vianočných sviatkov si deti a mladí ľudia pod vedením vedúcej eRka (Hnutia kresťanských spoločenstiev detí) pani Martiny Fúdorovej pripravili pásmo kolied a vinšov a na sviatok Troch kráľov ohlasovali radostnú zvesť o narodení Ježiška priamo v príbytkoch. Okrem radosti a požehnania má celá akcia aj významný charitatívny podtón, výťažok zo zbierky podporí rozvojové projekty pre núdznych ľudí v najchudobnejších afrických krajinách (Keňa, Etiópia, Južný Sudán a ďalšie). Úprimné poďakovanie patrí všetkým koledníkom, ktorí nezištne obetovali svoj voľný čas na podporu Dobrej noviny, a poďakovanie patrí aj všetkým, ktorí koledníkom otvorili svoje dvere aj srdcia a prijali, pohostili ich v svojich domácnostiach. V Hiadli boli koledníci pozvaní do deviatich domácností a vykoledovali peknú sumu, viac ako 300 eur.

Martina Lipová

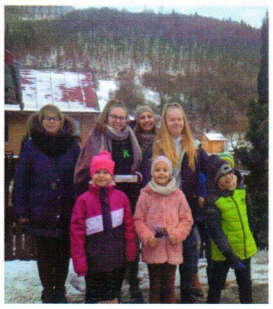
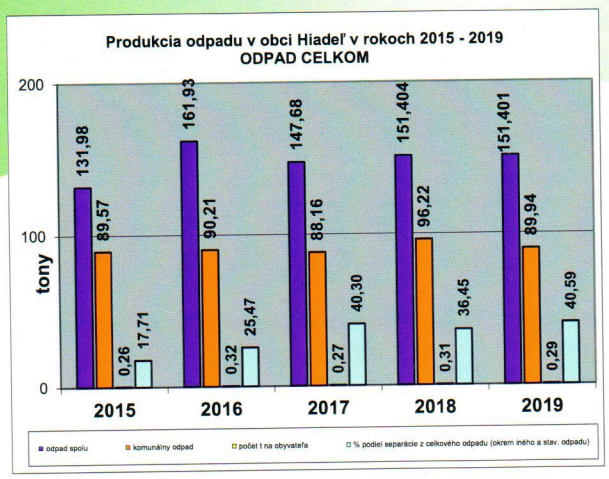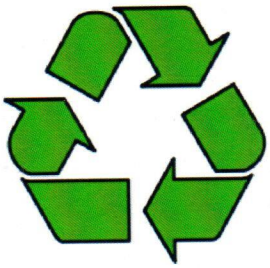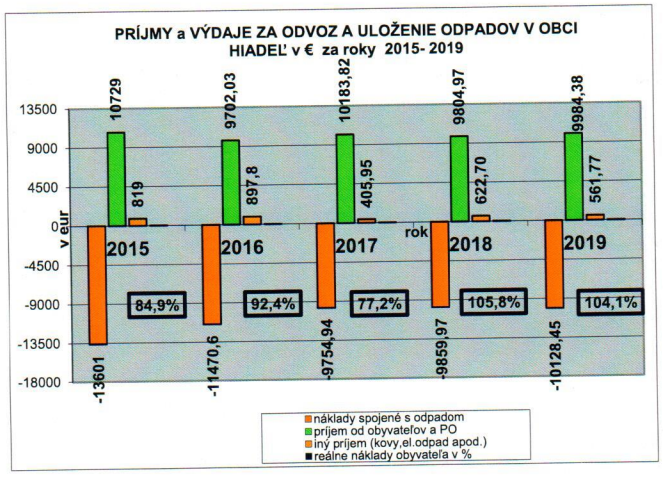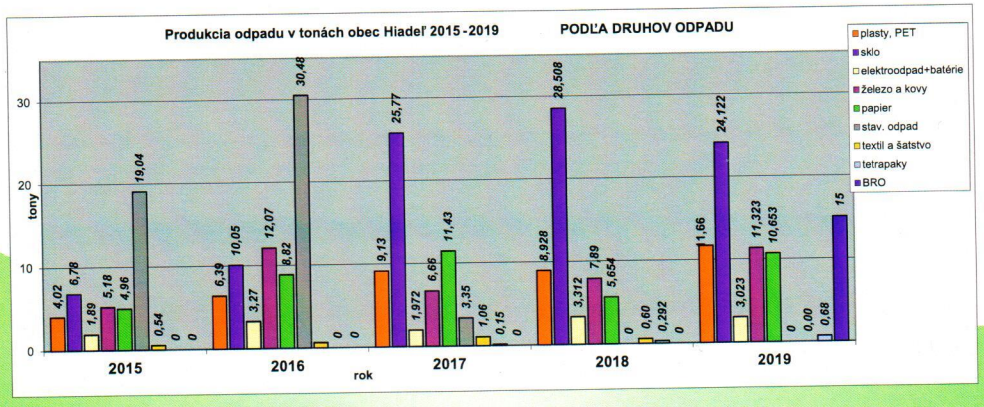
INFOGRAFIKA
o odpadoch v obci Hiadeľ